

Бранко Ђојић

СТОРУКИ СЕЉАЧАК

(...) Окрени како год хоћеш, али сам од себе, народски речено – од своје судбине, вала га, мајци, нећеш побјећи. Или ће она стићи тебе или ти њу, једно ти не гине.

Тако ти се деси и мени уочи саме Нове године, љета ратног хиљаду деветсто четрдесет четврте, приликом партизанског напада на Бању Луку.

Кренуо сам, колико се сјећам, с једним партизанским батаљоном, правом борбеном јединицом, кад, ево ти ђавола, чим је заупцало, ја се, онако у ноћи, нађох – међу интендантима.

– Куд ће куга нег у свој род!

С једне стране, о десну, стоји ми интендант Аћим, иначе мој тетак, а с лијеве интендант Вачкоња, кога у чело и торбак зна свака крајишка баба...

Као и све коморрције овога свијета, и ови наши интендан-ти имају развијену машту и оно тајанствено, благородно шесто чуло које им помаже да намиришу „предстојећу” опасност. Авион се диже са Залужана, доље негдје испод Бање Луке, а опрезни интендант већ мјерка неку погодну јаругу и гунђа:

– Ето њега, проклетника, ја ти кажем. Дај ти да се ми декујемо док има цајга.

Наравно, тамо гдје су интенданци, ту је увијек близу и помисао на магацине, слагалишта и разно – разну робу, а кад је већ о томе ријеч, е, онда... онда ти се, роде мој, ту негдје у околини обавезно врзма онај наш тужни безимени сељачак, вјечито гољушан и ријетко сит...

(...) Знам ја да и ноћас наш побратим нешто слично мисли слушајући ову пуцњаву око Бање Луке, па већ ако није од наше позадинске команде задужен да евакуише ратни материјал или превози рањенике, он је посигурно ту негдје у шикари, близу „фронта”. Понио је уза се неку торбицу, цакче, а можда и врећу, нек се нађе при руци. Треба, брате, помоћи при евакуацији, само нека душманима не остане...

(...) – Аха, јеси ли се припремио, буразеру? – гаче му у сусрет Вачкоња, пун размијевања, дајући му у исто вријеме до знања да он већ добро зна куд се „буразер” упутио.

Иако види да је већ „прочитан”, сељачак окреће на девету страну:

– Ево, брате, ја таман пошо у село, кад оно запуца. Охо, велим ја, ево другога.

– Хм, другога? – сумњичаво ће тетак Аћим. – А куд си то понио ту торбу, а?

Сељачак се обазире иза себе као да торба иде отпозади, а није на његовим леђима, па се као маличак и зачуди:

– Види ти, ево је, богами. Ваљда ми је жена утрапила кад сам полазио.

– Давид Штрбац! – одреза му кратко карактеристику тетак Аћим, па истом лукаво намигну показујући главом пут невидљива града.

– А ти, рођо, мало у пљачку, а? Сељак опет врдно постранце...

– Болан, друже, да имам толико руку зар би ја овако изгледао?

Тек на његову примједбу, ја га боље осмотрих: да је Давид – јесте Давид, да личи на озебла пијевца – личи, брате, да је сиромаша – богами, сиромаша, има ли у кући мрса – не би се рекло, је ли га тукла свака невоља – биће да јест.

– Јест, јест, имаш ти сто руку, није теби вјеровати – узинао се сумњичаво Вачкоња, а мени одједном дође нешто жао тога инокосног сирака, истуреног сама самцита пред бездушни фронт овакве три позадинске, коморцијске набигузице.

– Дај, болан, остави човјека на миру, шта вас брига куд је он пошао.

– Брани га, брани – гракће Вачкоња. – Исти си као и он.

– Како га нећу бранити кад ноћас, негдје ту око Бање Луке, исто овако чечи и мој дјед Раде с торбом о рамену – побуних се ја. – Што да пропусти овакву згоду и да се зеричак не окористи.

На те моје ријечи, сељачак сав просину и погледа ме мило, као свог природног савезника. Тетак Аћим, напротив, зину у мене забезекнуто и без ријечи: зна он добро, као и ја, да се дјед Раде још прије двадесет година упокојио, благо, у Господу, и да сад почива на мирном гробљу Михаилића брда, па му, грешнику, и не пада на ум да се са празном торбом ломата око Бање Луке.

– Јесте, давно је умро честити стари Раде, али је зато остао његов унук да га брука по бијелом и шареном свијету...

(одломак)